

B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

M. VALERIVS MARTIALIS
EPIGRAMMATA

POST V. HERAEVM

D. R. SHACKLETON BAILEY

EDITIO STEREOTYPA
EDITIONIS PRIMAE (MCMXC)

MONACHII ET LIPSIAE
IN AEDIBVS K. G. SAUR MMVI

Bibliographic information published by Die Deutsche Bibliothek

Die Deutsche Bibliothek lists this publication in the
Deutsche Nationalbibliografie,
detailed bibliographic data is available
in the Internet at <http://dnb.ddb.de>.

© 2006 by K. G. Saur Verlag GmbH, München und Leipzig
Printed in Germany

Alle Rechte vorbehalten. All Rights Strictly Reserved.

Jede Art der Vervielfältigung ohne Erlaubnis des Verlags ist unzulässig.

Gedruckt auf alterungsbeständigem Papier.

Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“, Bad Langensalza

ISBN-13: 978-3-598-71531-0

ISBN-10: 3-598-71531-5

IN PIAM MEMORIAM
WOLFGANG SCHMID

PRAEFATIO

Martialis codices omnes qui exstant in tres familias discedere docuit F.G. Schneidewin (ed. 1842 et 1853), quarum lectiones ad tres recensiones antiquas α , β ('Gennadiana'¹), γ redire duce L. Friedlaenderio monstravit W.M. Lindsay in libello suo 'Ancient editions of Martial' et editione Oxo-niensi (1903). Conspectum qui sequitur ex W. Heraei editio-ne Teubneriana (1925) deprompsi.

'Tria archetypa α , β , γ , recuperantur ex codd. his:

α ex H = Hauptii floril. Vindob. (277) saec. IX in.

T = Thuaneus flor. Paris. (8071) saec. IX-X

R = Vossianus flor. Leid. (Q 86) saec. IX

β ex L = Lucensis, nunc Berolin. (fol. 612), saec. XII
(optimus huius stirpis testis)

P = Pal. Vat. (1696), saec. XV

Q = Arondell. Mus. Brit. (136), saec. XV

f = Florent. bibl. Laur. (XXXV, 39), saec. XV

γ ex E = Edinburg. bibl. Fac. Advocat., saec. X in. (opti-mus testis)

A = Voss. Leid. primus (Q 56), saec. XI

X = Puteaneus Paris. (lat. 8067), saec. X

V = Vaticanus (3294), saec. X vel XI

Accedunt testes minus idonei hi:

B = Voss. Leid. sec. (Q 121), saec. XII

G = Gudianus Wolfenbittel. (157), saec. XII

C = Voss. Leid. tert. (F 89), saec. XIV

F = Florent. bibl. Laur. (XXXV 38), saec. XV

1 Hanc recensionem a Torquato Gennadio a. 401 factam esse ex codicum subscriptionibus comperitur.

Adde florilegia duo hic illic citata, quae ad certam familiam referri nequeunt:

exc. Fris. = flor. Frisingense bibl. Monacensis saec. XI, de quo v. Hosius, *Mus. Rhen.* 46, 297 ss.

N = flor. Nostradamense Parisinum, saec. XIII° non inferius.

Praeterea sunt:

M = marginalia Bongarsii, de quorum origine et fide non constat, v. Lindsay ed. praef.

It.² = Italorum libri recentes (etiam impressi), quorum lectiones coniecturae fere habendae sunt, sive Italorum ipsorum sive ab iis ex codd. anterioribus desumptae, quales sunt BGC sim. Huc pertinet cod. Vat. 6848, i. e. exemplum 'manuale' Nic. Perotti, e quo ed. Rom. a. 1473 fluxit, v. A. Malein, *Marcial* (Petropoli 1900) cap. V et Th. Simar, *Musée Belge* a. 1910 p. 194 ss.'

Hucusque Heraeus.

Liber de Spectaculis qui vulgo vocatur tantum primae familiae codicibus continetur, ex quibus Thuaneus (T) utrum ex Vindobonensi (H) descriptum sit an ex alio huius simili non plane constat.³ In libris I–XII raro amplius unus ex archetypo α testis (T vel R; nam H non nisi in duobus libri primi epigrammatis adest), saepe nullus praesto est. Libros tredecimum et quartum decimum (Xenia et Apophoreta) paene totos habet T, aliqua R. Hoc autem peculiare habuit α, quod vocabula obscena quaedam ad feminas pertinentia aliis quae saltem transcribentis monachi pudorem non offenderent permutata sunt, ut 'monstrum' aut 'nefas' pro

2 ζ in hac editione.

3 Vide U. Carratello, *M. Valerii Martialis epigrammaton liber* (Romae 1981), praef.

'cunus', 'salire' pro 'futuere' supponeretur.⁴ Sed libro 'De Spectaculis' recensendo praeter HTR codicis iam amissi ex α descendens vel fortasse contaminati, cui siglum K applicatur, ratio habenda est.⁵ Hunc in Francogallia ortum et fortasse a Boccaccio incertum quo in loco repertum ex tribus libris hodie exstantibus cognitum habemus:

Bonon. = Bononiensis 2221 saec. XIV

Vindob. 3 = Vindobonensis Lat. 316 saec. XV

W = Westmonasteriensis 15 saec. XIII

Vindobonensem ex Bononiensi emanare statuit M.D. Reeve,⁶ ratione opinor, quamvis Carratello non plane persuaserit;⁷ sed nonnulla ille in hoc absentia supplet. De codice W a Reeve nuper collato ad eiusdem expositionem referendum est. Multas autem lectiones vulgo 'Italis' tributos ad hanc traditionem redire nunc apparet.

De 'florilegio Gallico' 'which took the staple of its text from a member of C' [= γ] ad ea quae scripsit Carratello⁸ nec non Reeve⁹ referre satis habemus.

Ut ad maiora redeam, trium recensionum lectiones varias ad poetam non redire ex ipsarum natura certo certius est. Cum inertibus potius serae antiquitatis διασχευασταῖς negotium nos habere W. Schmidio in disputatione post mortem prolata¹⁰ facile assentiaris. Nec multum tres familiae

4 Hoc ita se habere Housman vidit (CR 39 (1925), 202 = *Cl. pap.* 1103), viderat neque Lindsay neque Heraeus.

5 V. Carratello in supradicti libri praefatione et 'Un nuovo codice di Valerio Marziale' (*GIFC* 33 (1981), 235–246), M.D. Reeve, 'Two notes on the mediaeval tradition of Martial' (*Prometheus* 6 (1980), 193–200).

6 L.c. 198.

7 *GIFC* l.c. 244sq.

8 In praefatione et *GIFC* l.c. 245sq.

9 L.c. 199sq.

10 'Spätantike Textdepravationen in den Epigrammen Martials' (*Ausgewählte philologische Schriften*, Berolini 1984, 400–444).

auctoritate inter se discrepant, nisi quod γ aliquanto infra α et β stare vel ex sequenti tabula locorum colligendum sit. Duarum testimonium unius anteponendum nemini non in mentem veniat¹¹; quod tamen non ita raro aliter esse loci quibus unam contra duas veritatem servasse aut manifestum aut verisimile est satis testantur:

1, 70, 15	amat β : amet $T\gamma$
1, 115, 2	loto T : toto $\beta\gamma$
1, 116, 2	pauca β : pulchra $T\gamma$
2, 16, 4	quid γ : quis $T\beta$ (qui PQ)
3, 60, 1	uocer T : uocor $\beta\gamma$
3, 60, 5	suillos γ : pusi- $T\beta$
3, 62, 7	credis magno β : m- c- $T\gamma$
3, 65, 3	floret cum γ : cum f- $T\beta$
3, 68, 1	huc T : hoc $\beta\gamma$
3, 72, 6	monstri T (<i>pro cunni</i>) : cynici $\beta\gamma$
3, 80, 1	loqueris T : quereris $\beta\gamma$
3, 93, 10	noctuae uident γ : -ua -et $T\beta$
3, 99, 4	liceat licuit β : -uit -eat $T\gamma$
4, 5, 7	circa T : -cum $\beta\gamma$
4, 5, 9	certus fidus T : f- c- $\beta\gamma$
4, 19, 12	sindone T : sid- $\beta\gamma$
4, 25, 6	hausit β : (h)aurit $T\gamma$
4, 42, 2	rogare T : locare <i>vel</i> io- $\beta\gamma$
4, 59, 2	gutta T : gemma $\beta\gamma$
4, 71, 5	castae sunt β : s- c- $T\gamma$
4, 74, 3	ardent T : aud- $\beta\gamma$
5, 11, 2	uersat β : portat $T\gamma$
5, 15, 5	multos β : -tis $T\gamma$
5, 16, 13	inquis T : -it $\beta\gamma$
5, 16, 13	iuuat et T : satis (est) $\beta\gamma$
5, 17, 4	cistibero γ : -ifero $T\beta$

¹¹ Cautius omnino Lindsay de 5, 17, 4 (CQ 22 (1928), 191): 'When the two best of the trio agree they should be right.'

5, 34, 6	ni β : ne $\alpha\gamma$
5, 46, 3	caedo γ : credo $\alpha\beta$
5, 49, 5	possint γ : -sunt $T\beta$
5, 50, 3	potes γ : putes β : uelis T
5, 76, 2	possent γ : -sint $\alpha\beta$
5, 79, 1	surrexti TQ : -xit $\beta\gamma$
6, 2, 5	quisquam β : quisque $T\gamma$
6, 10, 4	puDET a T : p- $\beta\gamma$
6, 16, 2	soli α : loci $\beta\gamma$
6, 32, 4	tota T : nuda $\beta\gamma$
6, 36, 1	tantus γ : qua- $\alpha\beta$
6, 43, 6	mihi sunt uestrae T : uest(r)ae m- s- $\beta\gamma$
6, 61, 2	sparget γ : -git $T\beta$
6, 64, 3	deprensa T : rubicunda $\beta\gamma$
6, 64, 28	uiui nasum β : n- u- $T\gamma$
6, 75, 2	est T : om. $\beta\gamma$
7, 3, 2	ne β : nec $R\gamma$
7, 18, 9	malleM β : uel- $T\gamma$
7, 18, 10	simul β : semel $T\gamma$
7, 21, 1	magni quae β : q- m- $R\gamma$
7, 31, 6	missa rure T : r- m- $\beta\gamma$
7, 95, 5	posses β : -sis $T\gamma$
8, 46, 1	tanta R : qua- $\beta\gamma$
8, 47, 2	putet β : putat $R\gamma$
8, 74, 1	oplomachus R : hop- $\beta\gamma$
9, 6, 4	non uis afer hauere β : afer non uis (nouis γ) habere $R\gamma$
9, 25, 6	tegam β : -at L <i>ante corr.</i> : petat $T\gamma$
9, 35, 7	madeat β : maneat $T\gamma$
9, 71, 6	famem β : feram $T\gamma$
9, 73, 3	decepti regna β : defuncti rura $T\gamma$
9, 92, 1	sint β : sunt $T\gamma$
9, 94, 1	santonica β : sardo- $T\gamma$
10, 2, 11	et β : nec $\beta\gamma$
10, 11, 6	ut multum β : m- $T\gamma$
11, 7, 1	dices γ : dicis $R\beta$

11, 22, 3	est β : <i>om.</i> T γ
11, 84, 1	umbras TQN : undas $\beta\gamma$
11, 99, 5	gemina γ : magni (-is T) T β
11, 103, 1	safroni T : saphr- $\beta\gamma$
12, 19, 2	domi T : foras $\beta\gamma$
12, 34, 8	uoles T : uelis $\beta\gamma$
12, 48, 15	magister β : -tros T γ
12, 61, 5	fremunt β : ruunt T γ
12, 90, 3	umbras T : undas $\beta\gamma$
12, 94, 5	calabris T : doctis $\beta\gamma$
13, 14, 2	inchoat RQ : -oet $\beta\gamma$
13, 26, 1	tendentia R : durantia β : dican- <i>vel</i> ditan- γ
13, 28, 1	meta α : menta β : mensa γ
13, 50, 1	quae β : de T γ
13, 64, 2	hunc R : hanc $\beta\gamma$
13, 65, 2	<i>vide ann.</i>
13, 66, 2	si Cnidiae] sic nitidae β : si gnidae R γ
13, 74, 2	deus γ : deos $\alpha\beta$
13, 86, 2	deposita α : -to $\beta\gamma$
13, 98, 2	decipit γ : despicit $\alpha\beta$
13, 99 <i>lemm.</i>	dorcas α : -ae $\beta\gamma$
13, 114 <i>lemm.</i>	trifolinum T : -lium $\beta\gamma$
13, 122, 2	uini γ : uinum $\alpha\beta$
13, 123, 1	expunget γ : -ugnet T β
14, 1, 1	senator T : -tus $\beta\gamma$
14, 31, 1	gemas T : gemes $\beta\gamma$
14, 46, 1	sinistris γ : fenest- T β
14, 81, 1	tetrico γ : tristi T β
14, 82, 2	dedit T : dabunt $\beta\gamma$
14, 117, 1	recentem T : rigen- $\beta\gamma$
14, 131, 1	qui ... sumis γ : quid ... sumes T β
14, 141, 2	poterit β : -rat T γ
14, 146, 1	tingue γ : pingu(a)e T β
14, 181 <i>lemm. et 1</i>	leandros (-rus) T : -der $\beta\gamma$
14, 210, 1	stupor est γ : -por T : -pro β
14, 211, 2	saeue T : saepe $\beta\gamma$

Apparatum quidem Heraeano aliquanto pleniorē prae-
bui, errores nullius momenti a Lindsayo fideliter perscrip-
tos fere praeterii. In primi libri editione (1975) M. Citroni
singulorum ex βγ familiis codicum discrepantias¹² accura-
tius protulit; qua diligentia hoc tamen profectum est, ut
posteriores ne litus ararent moneri possent.¹³ Ex Heraei an-
notatione critica breviora multa uncis inclusa amplexus
sum, ad longiora stellulis adverti. Testimonia quoque He-
raei sunt nec non index nominum magna ex parte. Textum,
quem vir ille doctissimus Lindsay¹⁴ aliquanto meliorem reli-
quit nec posteri editores vel totius corporis vel singulorum
librorum in alterutram partem magnopere deflexerunt, dili-
genter excussi, librariorum atque editorum menda vel meo
vel alieno Marte quot potui sanavi.

Cantabrigiae Massachusettensium mense Aprili
MCMLXXXIX scribebam

D. R. SHACKLETON BAILEY

12 Cf. Lindsay, praef. 1: 'Hanc igitur rationem, lector benevole, scito me secutum esse, ut, neglectis codicum singulorum aberrationibus, trium illorum archetyporum ... lectiones exponere sim conatus.'

13 'Für den Text ist dabei erwartungsgemäß nichts gewonnen worden – C. stimmt fast völlig mit Heräus überein' (J. Delz, *MH* 34 (1977), 259).

14 De quo Housman: 'It is true that one was obliged to form one's text for oneself, but without Mr Lindsay that would not have been possible' (*CR* 39 (1925), 199 = *Cl. pap.* 1099). Quod iudicium cum Lindsay ipsius verbis conferatur: 'Virorum doctorum coniecturas tam paucas in apparatu critico nequis miretur. Martialis enim versus tripartita forma, tribus diversis e fontibus derivata, nobis praesto sunt, unde fit ut consensui codicum maxima fides attribuenda sit.' Hoc si valeret, tantum valeret ad ea quae in tribus familiis conservata sunt. Verum enimvero ubi nugae omnes praebent, ut verbi gratia ad 6, 86, 1, corruptori certe antiquo adiudicandum, poetae, si pudor est, opitulandum.

EDITIONES PRAECIPUAE¹

- Ferrariensis 1471
Romana 1473
Commentarii Domitii Calderini 1474
Aldina Venetiis 1501
Hadr. Iunius Antverp. 1566 al.
Ianus Gruter Francof. 1596. 1602
Matth. Rader Ingolst. 1602
Ramirez de Prado Paris. 1607
Thom. Farnabay Lond. 1615 al.
Petrus Scriverius Lugd. Bat. 1619. 1621
Corn. Schrevel Amstelod. 1656 cum notis J. F. Gronovii
1661 al.
F. G. Schneidewin Grimae 1842. ed. II Lips. 1853
Lud. Friedländer Lips. 1886
Walther Gilbert Lips. 1886. ed. II 1896
W. M. Lindsay Oxon. 1903
J. D. Duff Lond. 1905, in Postgatii Corp. poet. Lat.
W. Heraeus Lips. 1925 ('ed. correctiorem curavit'
I. Borovskij, Lips. 1974)
H. J. Izaac Paris. 1930–1933
C. Giarratano Aug. Turin. 1950
M. Citroni (primi libri) Florentiae 1975
U. Carratello (libri 'de Spectaculis') Romae 1981

1 Haec fere de Heraei praef. VII sq. exscripsi.

CONSPECTUS SCRIPTORUM RECENTIORUM IN APPARATU MEMORATORUM¹

- Adams¹ J. N. Adams, *The Latin sexual vocabulary*, London 1982.
- Adams² J. N. Adams, 'Four notes on the Latin sexual language', *LCM* (1982), 86–88.
- Adams³ J. N. Adams, 'Martial 2.83', *CPh* 78 (1983), 311–315.
- Baldwin¹ B. Baldwin, 'Aquatic sex', *LCM* 6 (1981), 25.
- Baldwin² B. Baldwin, '*Fumum vendere* in the *Historia Augusta*', *Glotta* 63 (1985), 107–109.
- Birt T. Birt, 'Martiallesungen', *RhM* 79 (1930), 303–313.
- Bodel J. Bodel, 'Missing links: *thymatium* or *tomaculum*', *HSCPh* 92 (1989), 349–366.
- Boethius A. Boethius, '*Et crescunt media pegmata celsa via* (Martial's *De spectaculis* 2, 2)', *Eranos* 50 (1952), 129–137.
- Buchheit V. Buchheit, 'Ludicra Latina', *Hermes* 90 (1962), 252–256 (255).
- Cameron¹ Alan Cameron, 'Sex in the swimming pool', *BICS* 20 (1973), 149–150.
- Cameron² Alan Cameron, 'Martial 4.17', *CPh* 78 (1983), 45–46.
- Carratello U. Carratello, *M. Valerii Martialis epigrammaton liber*, Rome 1981.
- Citroni M. Citroni, *M. Valerii Martialis Epigrammaton liber primus*, Florence 1975.

1 Ante Heraeum (a. 1925) edita, quae ipse largius citat, huc non allegimus exceptis tamen ob singularem virtutem Housmanianis.

XIV CONSPECTUS SCRIPTORUM RECENTIORUM

- Clarke G.W. Clarke, 'Three passages in Martial', *Essays in honour of Francis F. Letters* (1966), 47–54.
- Colin¹ J. Colin, 'La main d'Annaeus Serenus, ami de Sénèque', *Mnem.* 8 (1955), 222–226.
- Colin² J. Colin, 'Le mariage de Vétustilla et le dieu Acorus (Martial, Epigr. III, 93)', *Mnem.* 9 (1956), 325–331.
- Delz J. Delz, 'Kritische Bemerkungen zu Tibull, Ovid und Martial', *MH* 28 (1971), 49–59 (58–59).
- Dorandi T. Dorandi, 'Marziale XIV 37', *Prometheus* 8 (1982), 224.
- Durand R. Durand, 'In Martialem', *Latomus* 5 (1946), 257–261.
- Giarratano C. Giarratano, *M. Valeri Martialis epigrammaton libri XIV*, Turin 1950 (Paravia).
- Gessler J. Gessler, 'In Martialem', *Latomus* 5 (1946), 57–60.
- Håkanson L. Håkanson, 'Miscellanea critica', *Phoenix* 36 (1982), 237–242 (241–242).
- Hall J.B. Hall, 'Notes on ... and Martial XI, 50 (49)', *CQ* 29 (1979), 227–228.
- Harrison G.W.M. Harrison, 'Martial 1.41: sulphur and glass,' *CQ* 37 (1987), 203–207.
- Henry R.M. Henry, 'On Martial IX, 44', *Hermathena* 71 (1948), 93–94.
- Hirst¹ G. Hirst, 'Note on Martial 9,73,7', *CW* (1925), 66.
- Hirst² G. Hirst, 'Martial, II.14.18 (the would-be diner out)', *CR* 64 (1950), 53.
- Housman¹ A.E. Housman, 'Two epigrams of Martial', *CR* 15 (1901), 154–155 = *Classical papers* 536–538.

- Housman² 'Versus Ovidi de piscibus et feris', *CQ* 1 (1907), 275–278 (275–276) = *Cl. pap.* 698–701 (698–699).
- Housman³ 'Corrections and explanations of Martial' *JPh* 30 (1907), 229–265 = *Cl. pap.* 711–739.
- Housman⁴ A.E. Housman, 'Martial III 93 18–22', *CR* 22 (1908), 46–47 = *Cl. pap.* 770.
- Housman⁵ A.E. Housman, 'On Martial VII.99 and XII.55', *JPh.* 31 (1910), 42–43 = *Cl. pap.* 816.
- Housman⁶ A.E. Housman, 'Greek nouns in Latin poetry from Lucretius to Juvenal', *JPh.* 33 (1914), 54–75 = *Cl. pap.* 817–839.
- Housman⁷ A.E. Housman, 'AIOC and EIOC in Latin poetry', *JPh.* 33 (1914), 54–75 = *Cl. pap.* 887–902.
- Housman⁸ A.E. Housman, review of Heraeus, *CR* 39 (1925), 199–203 = *Cl. pap.* 1099–1104.
- Housman¹⁰ 'Martial XII 59 9', *CR* 40 (1926), 19 = *Cl. pap.* 1105.
- Housman¹¹ 'Draucus and Martial XI 8 1', *CR* 44 (1930), 114–116 = *Cl. pap.* 1166–1169.
- Housman¹² A.E. Housman, 'Praefanda', *Hermes* 66 (1931), 402–412 = *Cl. pap.* 1175–1184.
- Housman¹³ Review of Izaac, vol. I, *CR* 45 (1931), 81–83 = *Cl. pap.* 1172–1174.
- Howell P. Howell, *A commentary on Book One of the Epigrams of Martial*, London 1980.
- H.-W. A. Hudson-Williams, 'Some other explanations of Martial', *CQ* 46 (1952), 27–31.
- Immisch O. Immisch, 'Der Hain der Anna Perenna', *Philol.* 83 (1927), 183–192.
- Izaac H.J. Izaac, *Martial, Épigrammes*, Paris 1930–1933 (Budé).
- Jocelyn¹ H.D. Jocelyn, 'Difficulties in Martial, Book I', *PLLS* 3 (1981) 277–284.

XVI CONSPECTUS SCRIPTORUM RECENTIORUM

- Jocelyn² 'Charinus cunnilingus (Martial 1.77)', *LCM* 10 (1985), 41–42.
- Johnson S. Johnson, 'A note on Martial VI, 82, 4–6', *CJ* 38 (1942), 31–35.
- Jones B.W. Jones, 'Martial's Norbanus', *PP* 29 (1974), 189–191.
- Kassel R. Kassel, 'Kritische und exegetische Kleinigkeiten II', *RhM* 109 (1966), 1–12 (6–7).
- Kay N.M. Kay, *Martial, Book XI*, Oxford 1985.
- Ker¹ A. Ker, 'Some explanations and emendations of Martial', *CQ* 44 (1950), 12–24.
- Ker² A. Ker, 'Martial again', *CQ* 47 (1953), 173–174.
- Killeen¹ J.F. Killeen, 'What was the *LINEA DIVES* (Martial 8, 78, 7)?', *AJPh* 80 (1959), 185–188.
- Killeen² J.F. Killeen, 'Ad Martialis Epigr. IX, 67', *Glotta* 45 (1967), 233–234.
- Kuijper D. Kuijper, 'Non falsa', *Mnem.* 17 (1964), 148–155.
- Kuthan R. Kuthan, 'Zu Martialis Epigramm IV 79', *PhW* 1932, 782–783.
- Leon H.J. Leon, 'Sulphur for broken glass', *TAPhA* 72 (1941), 233–236.
- Lieben E. Lieben, 'Zu Martial', *PhW* 1930, 458–462.
- Lindsay¹ W.M. Lindsay, 'Martial V, 17, 4', *CQ* 22 (1928), 191–192.
- Mesk J. Mesk, 'Zu Martial VI, 14', *RhM* 76 (1927), 219–220.
- Messer W.S. Messer, 'Martial IX, 15', *CJ* 36 (1941), 226–229.
- Paoli U.E. Paoli, 'Note di filologia reale su Catullo, Orazio, Marziale', *SIFC* 10 (1932), 23–32.
- Picard C. Picard, 'Lacus Orphei (ad Martial, Epigr. libr. X, 20)', *REI* 1947, 80–85.

- Prinz¹ K. Prinz, 'Martialerklärungen II', WS 47 (1929), 109–116.
- Prinz² K. Prinz, 'De Martialis Epigr. IX, 67', WS 48 (1930), 113–116.
- Reeve M.D. Reeve, 'Martialis res agitur', *Glotta* 58 (1980), 279–280.
- Reinmuth O.W. Reinmuth, 'The meaning of *ceroma* in Juvenal and Martial', *Phoenix* 21 (1967), 190–195.
- Richmond O.L. Richmond, 'Martial 11, 49, 4', *PCPhS* 1933, CLIV–CLVI.
- Schmid¹ W. Schmid, 'Ein Xenion des Martial und seine spätantike Verballhornung', *Hommages à J. Bayet, Collection Latomus* 70 (1964), 668–671.
- Schmid² W. Schmid, 'Spätantike Textdepravationen in den Epigrammen Martials', *Ausgewählte philologische Schriften*, Berlin 1984.
- SB¹ D.R. Shackleton Bailey, 'Corrections and explanations of Martial', *CPh.* 73 (1978), 273–296.
- SB² D.R. Shackleton Bailey, 'Martial 2.91 and 10.20', *CPh.* 75 (1980), 69–70.
- SB³ D.R. Shackleton Bailey, 'More corrections and explanations of Martial', *AJPh.* 110 (1989), 131–150.
- SB⁴ D.R. Shackleton Bailey, 'Animals not admitted', *TAPhA.* 119 (1989), 285.
- Schnur H.C. Schnur, 'On a crux in Martial', *CW* 48 (1955), 51.
- Schuster¹ M. Schuster, 'Kritische und erklärende Beiträge zu Martial', *RhM* 75 (1926), 341–352.
- Schuster² M. Schuster, 'Ad Martialis Epigr. IX, 67', *RhM* (1928), 432.
- Smyth W.R. Smyth, 'Statius *Silvae* 1.6.73–4 and Martial 1.41.3–5', *CR* 61 (1947), 46–47.

XVIII CONSPECTUS SCRIPTORUM RECENTIORUM

- Stégen¹ G. Stégen, 'Vénus et Minerve', *LEC* 27 (1959), 28–30.
- Stégen² G. Stégen, 'Notes de lecture', *Latomus* 20 (1961), 846–849.
- Sullivan J.P. Sullivan, 'Martial's sexual attitudes', *Philol.* 123 (1979), 288–302.
- Todd F.A. Todd, 'Passages of Catullus, Martial, and Plautus', *CR* 56 (1941), 70–74 (74).
- Walter F. Walter, 'Zu einigen Dichterstellen', *PhW* 1940, 476.
- Watson L.C. Watson, 'Three women in Martial', *CQ* 33 (1983), 258–264.
- Wiman G. Wiman, 'Två Martialisställen', *Eranos* 23 (1925), 121–125.
- Wistrand E. Wistrand, 'De Martialis Epigr. VIII, 15 commentatiuncula', *Acta Universitatis Gotoburgensis* LX (1954), 9.

SIGLA

- α = archetypum codicum HTR(K)
- β = archetypum codicum LPQf
- γ = archetypum codicum EXAVBGC
- A = Vossianus Leidensis primus (Q 56), saec. XI
- B = Vossianus Leidensis secundus (Q 121), saec. XII
- Bonon. = Bononiensis 2221, saec. XIV
- C = Vossianus Leidensis tertius (F 89), saec. XIV
- E = Edinburgensis bibliothecae Facultatis Advocatorum, saec. X in.
- F = Florentinus membranaceus bibliothecae Laurentianae (XXXV, 38), saec. XV
- f = Florentinus chartaceus bibliothecae Laurentianae (XXXV, 39), saec. XV
- Fris. = Frisingensia excerpta bibliothecae Monacensis (6292), saec. XI
- G = Gudianus Wolfenbuttelensis (157), saec. XII
- H = Hauptii florilegium Vindobonense (277), saec. IX in.
- K = codex deperditus, ex Bonon., Vindob. 3, W in libro 'de Spectaculis' repetendus
- L = Lucensis, nunc Berolinensis (fol. 612), saec. XII
- M = Marginalia Bongarsii in libro impresso bibliothecae publicae Bernensis
- N = Nostrodamensia excerpta Parisina (188), saec. XIII
- P = Palatinus Vaticanus (1696), saec. XV
- Q = Arondellianus Musei Britannici (136), saec. XV
- R = Vossianum florilegium Leidense (Q 86), saec. IX
- T = Thuaneum florilegium Parisinum (8071), saec. IX-X
- V = Vaticanus (3294), saec. X

Vindob. 3 = Vindobonensis Lat. 316, saec. XV

W = Westmonasteriensis 15, saec. XIII

X = Puteaneus Parisinus (8067), saec. X

Σ = 'Itali' (v. p. VI et VII)

edd. = editores recentiores, i.e. Duff, Lindsay, Heraeus, Izaac, Giarratano

De uncis et stellulis in apparatu critico v. praef. p. XI.

Heraeum secutus siglis $\alpha\beta\gamma$ 'commoditatis causa interdum etiam ipsas familias notavi.'

MARTIALIS

EPIGRAMMATON LIBER

1

Barbara pyramidum sileat miracula Memphis,
 Assyrius iactet nec Babylona labor;
 nec Triviae templo molles laudentur Iones,
 dissimulet Delon cornibus ara frequens;
 aëre nec vacuo pendentia Mausolea 5
 laudibus immodicis Cares in astra ferant.
 omnis Caesareo cedit labor Amphitheatro,
 unum pro cunctis fama loquetur opus.

2

Hic ubi sidereus propius videt astra colossus
 et crescunt media pegmata celsa via,
 invidiosa feri radiabant atria regis
 unaque iam tota stabat in urbe domus.
 hic ubi conspicui venerabilis Amphitheatri 5
 erigitur moles, stagna Neronis erant.
 hic ubi miramur velocia munera thermas,
 abstulerat miseris tecta superbus ager.
 Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,
 ultima pars aulae deficientis erat. 10
 reddita Roma sibi est et sunt te praeside, Caesar,
 deliciae populi, quae fuerant domini.

1 (TK; *deest in Bonon.*) 2 Assyrius *ed. Ferrar.* : assiduus
 T(K) 3 Iones *ed. Rom.* : honores T(K) 4 Delon *Gronovius* :
 deion T : que deum (K) 8 loquetur T : -uatur *Vindob.* 3 : loq̄tur W
 2 (TK; *deest in Bonon.*) 2 pegmata] *vide Boethium* 3 feri
Vindob. 3 : fieri TW 11 roma sibi W *corr.*, 5 : s- r- (K) : r- T

3

Quae tam seposita est, quae gens tam barbara, Caesar,
 ex qua spectator non sit in urbe tua?
 venit ab Orpheo cultor Rhodopeius Haemo,
 venit et epoto Sarmata pastus equo,
 et qui prima bibit deprensi flumina Nili, 5
 et quem supremæ Tethyos unda ferit;
 festinavit Arabs, festinavere Sabaei,
 et Cilices nimbis hic maduere suis.
 crinibus in nodum tortis venere Sygambri,
 atque aliter tortis crinibus Aethiopes. 10
 vox diversa sonat populorum, tum tamen una est,
 cum verus patriae diceris esse pater.

4 (4, 1–4)

Turba gravis paci placidaeque inimica quieti,
 quae semper miseras sollicitabat opes,
 traducta est †getulis† nec cepit harena nocentis:
 et delator habet quod dabat exilium.

5 (4, 5–6)

Exulat Ausonia profugus delator ab urbe:
 haec licet impensis principis annumeres.

3 (TK; *deest in Bonon.*) 9 tortis (K) : -i T (*quod acc. crines posceret*) Sygambri *Heraeus* : sica- α (*ut solet medio aevo, Syg-constanter poetae, sed et tituli quater (primum aetate Hadr.), praevalente tamen Sug- (15ies inde ab a. 99); Graeci Σογυ- et Συγ-): Suga- Duff* 11 tum T : tunc W : tum et *Vindob.* 3

4 (TK; *deest in Bonon.*) 3 getulis] cunctos *Friedländer* : ingens *Housman*³ : alii alia 4 quod T : qui (K)

5 (TK; *deest in Bonon.*) *novum epigr. fecit ed. Rom.; finem amissi epigr. putavit Schneidewin*

6 (5)

Iunctam Pasiphaen Dictaeo credite tauro:
vidimus, accepit fabula prisca fidem.
nec se miretur, Caesar, longaeva vetustas:
quidquid fama canit, praestat harena tibi.

7 (6)

Belliger invictis quod Mars tibi servit in armis,
non satis est, Caesar; servit et ipsa Venus.

8 (6b)

Prostratum vasta Nemees in valle leonem
nobilis Herculeum fama canebat opus.
prisca fides taceat: nam post tua munera, Caesar,
haec iam feminea vidimus acta manu.

9 (7)

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus
assiduam nimio pectore pavit avem,
nuda Caledonio sic viscera praebuilt urso
non falsa pendens in cruce Laureolus.

6 (TK; *deest in Bonon.*) 3 ne T : nec (K) : neu Housman³
4 praestat T : donat (K)

7 (TK; *deest in Bonon.*) *cum sequenti coniungunt edd. vett.*
lac. post v. 2 statuit Schneidewin

8 (TK; *deest in Bonon.*) *cum 7 coniungit W* 2 nobilis
Heinsius (cf. SB³) : -le T : -le et (K), *edd.* 4 haec (K) : hoc T,
Buecheler f(o)eminea vidimus acta manu (K) : *om.* T : femineo
Marte fatemur agi *Buecheler*

9 (TK; 1-9 *desunt in Bonon.*) *de hoc epigr. disseruit Kuijper,*
sed vix persuadet

vivebant laceri membris stillantibus artus 5
 inque omni nusquam corpore corpus erat.
 denique supplicium (dignum tulit: ille parentis)
 vel domini iugulum foderat ense nocens,
 templa vel arcano demens spoliaverat auro,
 subdiderat saevas vel tibi, Roma, faces. 10
 vicerat antiquae sceleratus crimina famae,
 in quo, quae fuerat fabula, poena fuit.

10 (8)

Daedale, Lucano cum sic lacereris ab urso,
 quam cuperes pinnas nunc habuisse tuas!

11 (9)

Praestitit exhibitus tota tibi, Caesar, harena
 quae non promisit proelia rhinoceros.
 o quam terribilis exarsit pronus in iras!
 quantus erat taurus, cui pila taurus erat!

12 (10)

Laeserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
 ausus tam notas contemerare manus,
 sed dignas tanto persolvit crimine poenas,
 et qui non tulerat verbera, tela tulit.
 quos decet esse hominum tali sub principe mores, 5
 qui iubet ingenium mitius esse feris!

5 nervis *sive* fibris *sive* venis Heinsius 7 suppl. Schneidewin
 10 saevas W : om. (K) (add. Vindob. 3)
 10 (TK)
 11 (TK) cum 10 coniungit W 4 taurus (pr.) T : cornu (K)
 12 (RK) 2 contemerare R W : -taminare Bonon.

13 (11)

Praeceptis sanguinea dum se rotat ursus harena,
 implicitam visco perdidit ille fugam.
 splendida iam tecto cessent venabula ferro,
 nec volet excussa lancea torta manu;
 deprensat vacuo venator in aëre praedam, 5
 si captare feras aucupis arte placet.

14 (12)

Inter Caesareae discrimina saeva Dianae
 fixisset gravidam cum levis hasta suem,
 exiluit partus miserae de vulnere matris.
 o Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
 pluribus illa mori voluisset saucia telis, 5
 omnibus ut natis triste pateret iter.
 quis negat esse satum materno funere Bacchum?
 sic genitum numen credite: nata fera est.

15 (13)

Icta gravi telo confossaque vulnere mater
 sus pariter vitam perdidit atque dedit.
 o quam certa fuit librato dextera ferro!
 hanc ego Lucinae credo fuisse manum.
 experta est numen moriens utriusque Dianae, 5
 quaque soluta parens quaque perempta fera est.

13 (TK) 5 deprensat T Bonon. : -dit W

14 (TK) 1 s(a)eua (K) : sua T 3 matris (K) : mortis T
 7-8 novum epigr. fecit Friedländer, initium sequentis Gilbert

15 (TK) 6 soluta (K) : salute T fera (K) : fama T

16 (14)

Sus fera iam gravior maturi pignora ventris
 emisit fetum, vulnere facta parens;
 nec iacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
 o quantum est subitis casibus ingenium!

17 (15)

Summa tuae, Meleagre, fuit quae gloria famae,
 quanta est Carpophori portio, fusus aper!
 ille et praecipiti venabula condidit urso,
 primus in Arctoi qui fuit arce poli,
 stravit et ignota spectandum mole leonem,
 Herculeas potuit qui decuisse manus,
 et volucrem longo porrexit vulnere pardum.

5

* * * * *

praemia cum laudem ferret, at hic pateram.

18 (16)

Raptus abît media quod ad aethera taurus harena,
 non fuit hoc artis, sed pietatis opus.

16 (TW) *cum praecedenti in T coniunctum separavit* W
 1 pignora α, Carratello : -re vulg. usque a Schmieder

17 (TK) 1 famae (K) : sume T 2 quanta est γ : -tum est α
 <rep. ex anteced. 16, 4> : quantula Aldus. <quanta portio pro
 solito quota p. vel pars etiam simius Martialis Sidonius c. 7, 157 et
 Maxim. eleg. 1, 16> 4 axe Scaliger et Heinsius <at v. TEST.>
 7 lac. ind. Heraeus 8 ferret, at hic pateram Heraeus : ferre (ferret
 K) adhuc poteram (pat- ed. Rom.) α

18 (TK) *cum sequenti coniunxit* (K), *pro fragmento habuit*
 Schneidewin 1 ad (K) : om. T pietatis (K) : -as T

19 (16b)

Vexerat Europen fraterna per aequora taurus:
 at nunc Alciden taurus in astra tulit.
 Caesaris atque Iovis confer nunc, fama, iuencos:
 par onus ut tulerint, altius iste tulit.

20 (17)

Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat
 hic modo qui tauro tam metuendus erat,
 non facit hoc iussus, nulloque docente magistro:
 crede mihi, nostrum sentit et ille deum.

21 (18)

Lambere securi dextram consueta magistri
 tigris, ab Hyrcano gloria rara iugo,
 saeva ferum rabido laceravit dente leonem:
 res nova, non ullis cognita temporibus.
 ausa est tale nihil, silvis dum vixit in altis:
 postquam inter nos est, plus feritatis habet.

5

22 (19)

Qui modo per totam flammis stimulatus harenam
 sustulerat raptas taurus in astra pilas,
 occubuit tandem †cornuto adore petitus†,
 dum facilem tolli sic elephanta putat.

19 (TK) 3 confer nunc, fama *Heinsius* : conferre n- stama T :
 confer n- scema W : confert n- stemma *Bonon.*

20 (TK) 4 numen ... tuum *Bonon.* (*corr. in marg. manus
 recentior*), *Iunius*, *alii*

21 (H 5–6. TK)

22 (HTK) 3 cornuto adore HT *Vindob.* 3 : -nuto abore (ab
add. Bonon.) W *Bonon.*: -nu potiore *Heinsius* : -nu truciore *coni.*
Lindsay : -nuta mole* *Heraeus* : -nuto obtritus ab ore (*om. petitus*)
*Housman*⁹, 1101

23 (20)

Cum peteret pars haec Myrinum, pars illa Triumphum,
 promisit pariter Caesar utraque manu.
 non potuit melius litem finire iocosam.
 o dulce invicti principis ingenium!

24 (21)

Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
 dicitur, exhibuit, Caesar, harena tibi.
 repserunt scopuli mirandaque silva cucurrit,
 quale fuisse nemus creditur Hesperidum.
 affuit immixtum pecori genus omne ferarum
 et supra vatem multa pependit avis,
 ipse sed ingrato iacuit laceratus ab urso.
 haec tantum res est facta παρ' ἰστορίαν.

5

25 (21 b)

Orphea quod subito tellus emisit hiatu
 ursam invasuram, venit ab Eurydice.

26 (22)

Sollicitant pavidum rhinoceros magistri
 seque diu magnae colligit ira ferae,
 desperabantur promissi proelia Martis;
 sed tandem rediit cognitus ante furor.

23 (H. T *praeter* 4. K) 2 promisit (K) : -misce HT : -misti
anon. ap. Lemaire

24 (HTK) 5 adfluit *Heinsius* 8 tantum *Bodleianus Auct. F*
 4, 33 *teste Reeve, Housman*¹ : tamen H : tamen haec T(K) παρ'
 ἰστορίαν *Housman*¹ (τάδ' ἰστορία *iam Buecheler*) : ita pictoria
 HT : ita picta alia W : itaque ficta a- *Bonon.*

25 (HT) 2 ursam (*Housman*¹) invasuram *Postgate* (mers-
*Housman*¹, elis- *Housman*³) : uersam is amur H : uersa miramur
 T : alii alia

namque gravem cornu gemino sic extulit ursum, 5
 iactat ut impositas taurus in astra pilas.
 [Norica quam certo venabula derigit ictu
 fortis adhuc teneri dextera Carpophori!]
 ille tulit geminos facili cervice iuencos,
 illi cessit atrox bubalus atque vison: 10
 hunc leo cum fugeret, praeceps in tela cucurrit.
 i nunc et lentas corripe, turba, moras!

27 (24)

Si quis ades longis serus spectator ab oris,
 cui lux prima sacri muneris ista fuit,
 ne te decipiat ratibus navalis Enyo
 et par unda fretis: hic modo terra fuit.
 non credis? specta, dum lassant aequora Martem: 5
 parva mora est, dices 'hic modo pontus erat.'

28 (25)

Quod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda,
 desine mirari: Caesaris unda fuit.

26 (HTK) 6 inpositas *vel* imp- (K) : -ta HT : obpositas *Lip-
 sius* 7-12 *novum epigr.* W : *coniungunt cum antecedentibus* HT
*Bonon., edd. Ellis secuti (cf. Friedländer II, p. 542); et certe v. 12
 ad vv. 1-3 respicere non negandum est* 7-8 *fort. ex alio epigr.
 fragmentum seclusi. nam rhinoceros animalia quae cornibus in
 astra iactavit in certum scopulum derigere qui aut potuit aut voluit?
 adde quod verba adhuc teneri hoc loco quo spectent habere non
 videntur. an venator robustiore aetate virtutem perditurus erat?*
 7 quam (K) : tam HT, *edd.* derigit *Duff, quod Heraeum fefellit :*
 dir- α 12 i W : et *Bonon. : om.* HT

27 (HTK) 2 ista HT : ipsa (K) 3 ne HT : nec (K)

28 (HRK)

29 (25 b)

Cum peteret dulces audax Leandros amores
 et fessus tumidis iam premeretur aquis,
 sic miser instantes affatus dicitur undas:
 'parcite dum propero, mergite dum redeo.'

30 (26)

Lusit Nereidum docilis chorus aequore toto
 et vario faciles ordine pinxit aquas.
 fuscina dente minax recto fuit, ancora curvo:
 credidimus remum credidimusque ratem,
 et gratum nautis sidus fulgere Laconum 5
 lataque perspicuo vela tumere sinu.
 quis tantas liquidis artes invenit in undis?
 aut docuit lusus hos Thetis aut didicit.

31 (27, *prius* 29)

Cum traheret Priscus, traheret certamina Verus,
 esset et aequalis Mars utriusque diu,
 missio saepe viris magno clamore petita est;
 sed Caesar legi paruit ipse suae: –
 lex erat, ad digitum posita concurrere parma: – 5
 quod licuit, lances donaque saepe dedit.
 inventus tamen est finis discriminis aequi:
 pugnare pares, succubere pares.

29 (HRK) *cum antecedenti coniungunt* HR, *separavit* (K)
 1 Leandros HR : -rus (K) 4 dum (*alt.*) R (K), Carratello : cum H,
edd.

30 (HTK) 3 recto Rooy : nectho T : nactho H : nexu (K)
 5 Laconas Heinsius 7 qui *idem*

31–34 *ordinem ex H restituit Lindsay, praef. VII*

31 (HR) 1 Verus Scaliger : ueris H : uersus R 5 posita H :
 -am R parma P. Wagner : palma H : palmam R

misit utrique rudes et palmas Caesar utrique:
 hoc pretium virtus ingeniosa tulit. 10
 contigit hoc nullo nisi te sub principe, Caesar:
 cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

32 (28, *prius* 27)

Saecula Carpophorum, Caesar, si prisca tulissent,
 †non amarathon cum† barbara terra fera,
 non Marathon taurum, Nemeen frondosa leonem,
 Arcas Maenaliū non timuisset aprum.
 hoc armante manus Hydrae mors una fuisset, 5
 huic percussa foret tota Chimaera semel.
 igniferos possit sine Colchide iungere tauros,
 possit utramque feram vincere Pasiphaes.
 si vetus aequeorei revocetur fabula monstri,
 Hesionen solvet solus et Andromedan. 10
 Herculeae laudis numeretur gloria: plus est
 bis denas pariter perdomuisse feras.

9 utrique (*pr.*) Scaliger : -isque H : -iusque R 11–12 *novum*
epigr. in α antecedenti addidit Scaliger 11 te sub *idem* : tibi α

32 (HT. K *praeter* 2. 8. 9) 2 *sic* HT : monstra quibus fudit
suppl. Heraeus, sat bene : non Parthaoniam (*immo* Porth-) ...
 feram (*hoc iam Haupt*) Buecheler, *quam coniecturam* ('obviously
 and necessarily wrong' Housman⁹, 1101) *edd. cett. (etiam Carra-*
tello) mira pietate complexi sunt. (inepta vel incredibilia alii exco-
gitavere) 7 iungere Gronovius : uincere α (*ex v. 8? cf. Val. Fl. 8,*
342 Ov. her. 12, 93 Hyg. fab. 22 al.) 9 vetus Heraeus : situs
 HT : sit ut Heinsius

33 (29, *prius* 30)

Concita veloces fugeret cum damma Molossos
 et varia lentas necteret arte moras,
 Caesaris ante pedes supplex similisque roganti
 constitit, et praedam non tetigere canes.

* * * * *

5

haec intellecto principe dona tulit.
 numen habet Caesar: sacra est haec, sacra potestas,
 credite: mentiri non didicere ferae.

34 (30, *prius* 28)

Augusti labor hic fuerat committere classes
 et freta navali sollicitare tuba.
 Caesaris haec nostri pars est quota? vidit in undis
 et Thetis ignotas et Galatea feras;
 vidit in aequoreo ferventes pulvere currus
 et domini Triton isse putavit equos:
 dumque parat saevis ratibus fera proelia Nereus,
 horruit in liquidis ire pedestris aquis.
 quidquid et in Circo spectatur et Amphitheatro,
 id dives, Caesar, praestitit unda tibi.
 Fucinus et †tigri† taceantur stagna Neronis:
 hanc norint unam saecula naumachiam.

5

10

33 (HR) 5 lacunae signum non habent HR

34 (HK) 6 et domini W: atque deum Bonon.: et domi H
 8 ire (K): om. H 10 id dives, Caesar Housman³ (cf. Cl. pap.
 1120sq.). at quod opponit Delz Heraeo auctore id post quidquid
 Martialem nusquam ponere, 7, 31, 12 neglexit, quod tamen He-
 raeus non neglexerat; nec, si verum fuisset, quicquam momenti ha-
 beret: d- caesarea α: d-, Caesar, io Heinsius: hic d-, Caesar Delz
 11 tigri H: pi- (K) (def. Delz, Carratello): diri Heinsius, edd.
 praeter Lindsay

35 (31)

Da veniam subitis: non displicuisse meretur,
festinat, Caesar, qui placuisse tibi.

36 (32)

Cedere maiori virtutis fama secunda est.
illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

37 (33)

Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit heres!
paene fuit tanti, non habuisse duos.

35 et 36 ex florilegio Gallico (cf. p. VII) addidit Iunius

36 1 virtutis ς : -uti codd. secundae est Heinsius

37 <alienum ab hoc libro, cui addidit primus Scriverius ex schol.
Iuv. 4, 38>

MARTIALIS EPIGRAMMATON

LIBER I

Spero me secutum in libellis meis tale temperamentum ut de illis queri non possit quisquis de se bene senserit, cum salva infimarum quoque personarum reverentia ludant; quae adeo antiquis auctoribus defuit ut nominibus non tantum veris abusi sint sed et magnis. mihi fama vilius constet 5 et probetur in me novissimum ingenium. absit a iocorum nostrorum simplicitate malignus interpretes nec epigrammata mea inscribat: improbe facit qui in alieno libro ingeniosus est. lascivam verborum veritatem, id est epigrammaton linguam, excusarem, si meum esset exemplum: sic scribit Catullus, sic Marsus, sic Peto, sic Gaetulicus, sic quicumque 10 perlegitur. si quis tamen tam ambitiose tristis est ut apud illum in nulla pagina latine loqui fas sit, potest epistula vel potius titulo contentus esse. epigrammata illis scribuntur qui solent spectare Florales. non intret Cato theatrum meum, 15 aut si intraverit, spectet. videor mihi meo iure facturus si epistulam versibus clusero:

Nosses iocosae dulce cum sacrum Florae
festosque lusus et licentiam vulgi,
cur in theatrum, Cato severe, venisti? 20
an ideo tantum veneras, ut exires?

Epist. *titulum* Valerius Martialis lectori suo salutem *habet* γ
8 inscribat *Heinsius* : s- βγ : circumss- *Birt* 10 scribit γ : scripsit β
(*ut saepe similia*)

1

Hic est quem legis ille, quem requiris,
 toto notus in orbe Martialis
 argutis epigrammaton libellis:
 cui, lector studiose, quod dedisti
 viventi decus atque sentienti, 5
 rari post cineres habent poetae.

2

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos
 et comites longae quaeris habere viae,
 hos eme, quos artat brevibus membrana tabellis:
 scrinia da magnis, me manus una capit.
 ne tamen ignores ubi sim venalis et erres 5
 urbe vagus tota, me duce certus eris:
 libertum docti Lucensis quaere Secundum
 limina post Pacis Palladiumque forum.

3

Argiletanas mavis habitare tabernas,
 cum tibi, parve liber, scrinia nostra vacent.
 nescis, heu, nescis dominae fastidia Romae:
 crede mihi, nimium Martia turba sapit.
 maiores nusquam rhonchi: iuvenesque senesque 5
 et pueri nasum rhinocerotis habent.
 audieris cum grande sophos, dum basia iactas,
 ibis ab excusso missus in astra sago.
 sed tu, ne totiens domini patiare lituras
 neve notet lusus tristis harundo tuos, 10
 aetherias, lascive, cupis volitare per auras:
 i, fuge; sed poteras tutior esse domi.

1–2 *om. β, ante epist. v. 18 habet γ*

3 (HT) 12 *tutius Q*

4

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos,
 terrarum dominum pone supercilium.
 consuevere iocos vestri quoque ferre triumphi,
 materiam dictis nec pudet esse ducem.
 qua Thymelen spectas derisoremque Latinum, 5
 illa fronte precor carmina nostra legas.
 innocuos censura potest permittere lusus:
 lasciva est nobis pagina, vita proba.

5

Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:
 vis, puto, cum libro, Marce, natare tuo.

6

Aetherias aquila puerum portante per auras
 illaesum timidis unguibus haesit onus:
 nunc sua Caesareos exorat praeda leones
 tutus et ingenti ludit in ore lepus.
 quae maiora putas miracula? summus utrisque 5
 auctor adest: haec sunt Caesaris, illa Iovis.

7

Stellae delictum mei Columba,
 Verona licet audiente dicam,
 vicit, Maxime, Passerem Catulli.
 tanto Stella meus tuo Catullo
 quanto passere maior est columba. 5

4 (H 1–2 (*v. Citroni*). T) 8 proba Tγ, *Auson. Cent. nupt.* 4, 6
 (Peiper 218) : -a est β (<etiam Ov. tr. 2, 354 optt. codd. om. est in
sim. sententia)

5 1 naumachiam γ : -ias β

6 5 utrisque β : -ique γ

8

Quod magni Thraseae consummatique Catonis
 dogmata sic sequeris saluus ut esse velis,
 pectore nec nudo strictos incurris in ensis,
 quod fecisse velim te, Deciane, facis.
 nolo virum facili redimit qui sanguine famam,
 hunc volo, laudari qui sine morte potest.

5

9

Bellus homo et magnus vis idem, Cotta, videri:
 sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

10

Petit Gemellus nuptias Maronillae
 et cupit et instat et precatur et donat.
 adeone pulchra est? immo foedius nil est.
 quid ergo in illa petitur et placet? tussit.

11

Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare
 bis decies solus, Sextiliane, bibis?
 iam defecisset portantis calda ministros,
 si non potares, Sextiliane, merum.

8 (T) 2 saluus (-uos) Tβ : talis γ

9 (R)

10 (T) 1 gemellus Tβ : g- uenustus γ (*in lemm.* gemello TG,
 uenusto βγ) 4 petitur Tγ : app- β (*dittogr. ap- post illa, ut Culex*
 343 Γ Argoa appetens)

11 (T) 1 quina Tγ : bina β

12

Itur ad Herculei gelidas qua Tiburis arces
 canaque sulphureis Albula fumat aquis,
 rura nemusque sacrum dilectaque iugera Musis
 signat vicina quartus ab urbe lapis.
 hic rudis aestivas praestabat porticus umbras, 5
 heu quam paene novum porticus ausa nefas!
 nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
 gestatus biiugis Regulus esset equis.
 nimirum timuit nostras Fortuna querelas,
 quae par tam magnae non erat invidiae. 10
 nunc et damna iuvant; sunt ipsa pericula tanti:
 stantia non poterant tecta probare deos.

13

Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto,
 quem de visceribus strinxerat ipsa suis,
 'si qua fides, vulnus quod feci non dolet,' inquit,
 'sed tu quod facies, hoc mihi, Paete, dolet.'

14

Delicias, Caesar, lususque iocosque leonum
 vidimus – hoc etiam praestat harena tibi –
 cum pressus blando totiens a dente rediret
 et per aperta vagus curreret ora lepus.
 unde potest avidus captae leo parcere praedae? 5
 sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

12 (T) 1 Herculei gelidas βγ : -leas -di T 5 umbras Tγ :
 auras β 12 deos βγ : deum T

13 (T) 2 strinxerat Tβ : trax- γ, *qui traheret in v. 1* 4 tu
 quod β, *Lindsay* : q- tu Tγ

14 (T) 2 hoc Tγ : hos β (*de L n. l.*)

15

O mihi post nullos, Iuli, memorande sodales,
 si quid longa fides canaque iura valent,
 bis iam paene tibi consul tricensimus instat,
 et numerat paucos vix tua vita dies.
 non bene distuleris videas quae posse negari, 5
 et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.
 exspectant curaeque catenatique labores,
 gaudia non remanent, sed fugitiva volant.
 haec utraque manu complexuque adsere toto:
 saepe fluunt imo sic quoque lapsa sinu. 10
 non est, crede mihi, sapientis dicere 'vivam':
 sera nimis vita est crastina: vive hodie.

16

Sunt bona, sunt quaedam mediocria, sunt mala plura
 quae legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

17

Cogit me Titus actitare causas
 et dicit mihi saepe 'magna res est.'
 res magna est, Tite, cum facit colonus.

18

Quid te, Tucca, iuvat vetulo miscere Falerno
 in Vaticanis condita musta cadis?
 quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
 aut quid fecerunt optima vina mali?

15 1 numerande ς sodales β : -lis γ 5 quae γ : quod β
 <ex v. 6?> 10 fluunt β XC : fluent γ M

16 (R) 2 fit R β : sit γ

17 3 cum SB¹ : quam $\beta\gamma$ facit] *habilis est*

de nobis facile est, scelus est iugulare Falernum
 et dare Campano toxica saeva mero.
 convivae meruere tui fortasse perire:
 amphora non meruit tam pretiosa mori.

19

Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes:
 expulit una duos tussis et una duos.
 iam secura potes totis tussire diebus:
 nil istic quod agat tertia tussis habet.

20

Dic mihi, quis furor est? turba spectante vocata
 solus boletos, Caeciliane, voras.
 quid dignum tanto tibi ventre gulaque precabor?
 boletum qualem Claudius edit, edas.

21

Cum peteret regem, decepta satellite dextra
 ingessit sacris se peritura focus.
 sed tam saeva pius miracula non tulit hostis
 et raptum flammis iussit abire virum:
 urere quam potuit contempto Mucius igne,
 hanc spectare manum Porsena non potuit.
 maior deceptae fama est et gloria dextrae:
 si non errasset, fecerat illa minus.

18 (R) 6 saeua (sca- R) Rβ : uina γ (*eademque interpol.* 10,
 36, 4) mero Rβ : cado γ (*ex v. 2?*)
 20 et 21 1-6 (R)

22

Quid nunc saeva fugis placidi lepus ora leonis?
 frangere tam parvas non didicere feras.
 servantur magnis isti cervicibus ungues
 nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
 praeda canum lepus est, vastos non implet hiatus: 5
 non timeat Dacus Caesaris arma puer.

23

Invitas nullum nisi cum quo, Cotta, lavis
 et dant convivam balnea sola tibi.
 mirabar quare numquam me, Cotta, vocasses:
 iam scio me nudum displicuisse tibi.

24

Aspicias incomptis illum, Deciane, capillis,
 cuius et ipse times triste supercilium,
 qui loquitur Curios adsertoresque Camillos?
 nolito fronti credere: nupsit heri.

25

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos
 et cultum docto pectore profer opus,
 quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces
 nec sileant nostri praetereantque senes.
 ante fores stantem dubitas admittere Famam 5
 teque piget curae praemia ferre tuae?
 post te victurae per te quoque vivere chartae
 incipiant: cineri gloria sera venit.

22 (T) 1 nunc] non *Dousa pater*

23 (T)

24 (T) 4 nupsit] *percidi se passus est (Jocelyn¹)* here *Hein-*
sius hic et 5, 58, 8 (at M. ut Prop. et Ovid. heri in fine pentam.
posuisse videtur, ceterum herē)

26

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
 solus: aqua totiens ebrius esse potes;
 nec consessorum vicina nomismata tantum,
 aera sed a cuneis ulteriora petis.
 non haec Paelignis agitur vindemia prelis 5
 uva nec in Tuscis nascitur ista iugis,
 testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
 egerit et nigros Massica cella cados.
 a copone tibi faex Laletana petatur,
 si plus quam decies, Sextiliane, bibis. 10

27

Hesterna tibi nocte dixeramus,
 quincunces puto post decem peractos,
 cenares hodie, Procille, mecum.
 tu factam tibi rem statim putasti
 et non sobria verba subnotasti 5
 exemplo nimium periculoso:
 μισῶ μνάμονα συμπόταν, Procille.

28

Hesterno fetere mero qui credit Acerram,
 fallitur: in lucem semper Acerra bibit.

26 4 petis β : bibis γ 9 Laletana*] cf. ad 1, 49, 22. 7, 53, 6.
 Lalet- *indicari putat Heraeus (quod ad Friedländer attinet, Lalet-
 ubique legerat, Laet- (sic) ad 1, 49, 22 et 7, 53, 6 commendaverat)*

27 3 et 7 procille γ : -celle β 7 mnamona β : mnem- γ
 συμπόταν *Heraldus* : symp(t)oten β γ

28 (R)

29

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
 non aliter populo quam recitare tuos.
 si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam:
 si dici tua vis, hoc eme, ne mea sint.

30

Chirurgus fuerat, nunc est vispillo Diaulus.
 coepit quo poterat clinicus esse modo.

31

Hos tibi, Phoebe, vovet totos a vertice crines
 Encolpos, domini centurionis amor,
 grata Pudens meriti tulerit cum praemia pili.
 quam primum longas, Phoebe, recide comas,
 dum nulla teneri sordent lanugine vultus
 dumque decent fusae lactea colla iubae;
 utque tuis longum dominusque puerque fruuntur
 muneribus, tonsum fac cito, sero virum.

5

32

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:
 hoc tantum possum dicere, non amo te.

33

Amissum non flet cum sola est Gellia patrem,
 si quis adest, iussae prosiliunt lacrimae.
 non luget quisquis laudari, Gellia, quaerit;
 ille dolet vere qui sine teste dolet.

29 (T) 4 hoc βγ : om. T (ut 5, 19, 7 et 6, 65, 3, siglo quippe
 notatum erat) : haec Q : en Schneidewin

31 (T 1–2)

32 (R)

33 (R) 1 et 3 gallia R (cum VX) et ita saepius

34

Incustoditis et apertis, Lesbia, semper
 liminibus peccas nec tua furta tegis,
 et plus spectator quam te delectat adulter
 nec sunt grata tibi gaudia si qua latent.
 at meretrix abigit testem veloque seraque 5
 raraque Summemmi fornice rima patet.
 a Chione saltem vel ab Iade disce pudorem:
 abscondunt spurcas et monumenta lupas.
 numquid dura tibi nimium censura videtur?
 deprendi veto te, Lesbia, non futui. 10

35

Versus scribere me parum severos
 nec quos praelegat in schola magister,
 Corneli, quereris: sed hi libelli,
 tamquam coniugibus suis mariti,
 non possunt sine mentula placere. 5
 quid si me iubeas thalassionem
 verbis dicere non thalassionis?
 quis Floralia vestit et stolatum
 permittit meretricibus pudorem?
 lex haec carminibus data est iocosis, 10
 ne possint, nisi pruriant, iuvare.
 quare deposita severitate
 parcas lusibus et iocis rogamus,
 nec castrare velis meos libellos.
 gallo turpius est nihil Priapo. 15

34 (T *praeter* 6–7) 5 testes PQ 6 summemmi *vel* subm- *vel* *sim.* βγ *hic et* 3, 82, 2. 11, 61, 2. 12, 32, 22 : Summoeni *vulg. ante Lindsay* (cf. H.-W.) 7 ab iade β : ab laude γ : Laide ζ 10 futui βγ : subigi T (*vide pp.* VI s.). *talia posthac fere neglegam*

35 11 ne possint γ : nec possunt β

36

Si, Lucane, tibi vel si tibi, Tulle, darentur
 qualia Ledaevi fata Lacones habent,
 nobilis haec esset pietatis rixa duobus,
 quod pro fratre mori vellet uterque prior,
 diceret infernas et qui prior isset ad umbras: 5
 'vive tuo, frater, tempore, vive meo.'

37

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
 Bassa, bibis vitro: carius ergo cacas.

38

Quem recitas meus est, o Fidentine, libellus:
 sed male cum recitas, incipit esse tuus.

39

Si quis erit raros inter numerandus amicos,
 quales prisca fides famaue novit anus,
 si quis Cecropiae madidus Latiaeque Minervae
 artibus et vera simplicitate bonus,
 si quis erit recti custos, mirator honesti, 5
 et nihil arcano qui roget ore deos,
 si quis erit magnae subnixus robore mentis:
 dispeream si non hic Decianus erit.

36 5 et γ : si β

37 (TR) 2 bassa $\beta\gamma$: -se α , *edd.*

38 (R)

39 (T) 5 mirator T β : imita- γ

40

Qui ducis vultus et non legis ista libenter,
omnibus invidias, livide, nemo tibi.

41

Urbanus tibi, Caecili, videris.
non es, crede mihi. quid ergo? verna es,
hoc quod transtiberinus ambulator,
qui pallentia sulphurata fractis
permutat vitreis, quod otiosae 5
vendit qui madidum cicer coronae,
quod custos dominusque viperarum,
quod viles pueri salariorum,
quod fumantia qui thumatla raucus
circumfert tepidis cocus popinis, 10
quod non optimus urbicus poeta,
quod de Gadibus improbus magister,
quod bucca est vetuli dicax cinaedi.
quare desine iam tibi videri,
quod soli tibi, Caecili, videris, 15
qui Gabbam salibus tuis et ipsum
posses vincere Tettium Caballum.
non cuicumque datum est habere nasum:
ludit qui stolidi procacitate,
non est Tettius ille, sed caballus. 20

40 (R)

41 2 es (alt.) β : om. γ, edd. praeter Giarratano 4-6 cf. Leon, Smyth, Harrison 4-20 cum epigr. 42-47 om. β 6 calidum Heinsius : tepi- Flach. (madidi cibi sunt percocti, v. 10, 48, 12. Naev. com. 23. Col. 10, 115. Marc. med. 20, 9 al. ceterum cf. Thes. Gloss. lat. s.v. madidus) 9 thumatla γ (vel thym-; vide Bodel) : tomacla ζ, vulg., vox nihili, ut nunc vid. 11 Urbicus Scriverius 17 possis idem

42

Coniugis audisset fatum cum Porcia Bruti
 et subtracta sibi quaereret arma dolor,
 'nondum scitis' ait 'mortem non posse negari?
 credideram fatis hoc docuisse patrem.'
 dixit et ardentis avido bibit ore favillas. 5
 i nunc et ferrum, turba molesta, nega!

43

Bis tibi triceni fuimus, Mancine, vocati
 et positum est nobis nil here praeter aprum,
 non quae de tardis servantur vitibus uvae
 dulcibus aut certant quae melimela favis, 5
 non pira quae longa pendent religata genesta
 aut imitata brevis Punica grana rosas,
 rustica lactantes nec misit Sassina metas
 nec de Picenis venit oliva cadis:
 nudus aper, sed et hic minimus qualisque necari
 a non armato pumilione potest. 10
 et nihil inde datum est; tantum spectavimus omnes:
 ponere aprum nobis sic et harena solet.
 ponatur tibi nullus aper post talia facta,
 sed tu ponaris cui Charidemus apro.

42–47 *om.* β

42 (T) 1 fatum γ : factum T 4 fatis (*cf.* 78, 9) G : sa- T γ
 satis hoc vos (*possis iam*) ζ

43 (T) 6 grana T : mala γ 7 lactantes TXV : -tentes EG
 Sassina *Heinsius* : sasina T : fuscina γ : fisc- ζ 11 est ut tantum
 exspectauimus T

44

Lascivos leporum cursus lususque leonum
 quod maior nobis charta minorque gerit
 et bis idem facimus, nimium si, Stella, videtur
 hoc tibi, bis leporem tu quoque pone mihi.

45

Edita ne brevibus pereat mihi cura libellis,
 dicatur potius τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

46

Cum dicis 'propero, fac si facis', Hedyli, languet
 protinus et cessat debilitata Venus.
 expectare iube: velocius ibo retentus.
 Hedyli, si properas, dic mihi, ne properem.

47

Nuper erat medicus, nunc est vispillo Diaulus:
 quod vispillo facit, fecerat et medicus.

48

Rictibus his tauros non eripere magistri,
 per quos praeda fugax itque reditque lepus;
 quodque magis mirum, velocior exit ab hoste
 nec nihil e tanta nobilitate refert.

44 et 45 cf. Prinz¹

45 2 tondapamibomenon γ, corr. ed. Rom.

46 1 propero] i. e. habeo negotium (Calderinus, vide Jocelyn¹)

1 et 4 Hedyli Bentley (vide SB³): -le γ, edd.

47 (R) 1 qui fuerat medicus Paul. Fest. p. 506, 20 L

48 (T) 4 e T : a βγ, edd.

tutior in sola non est cum currit harena, 5
 nec caveae tanta conditur ille fide.
 si vitare canum morsus, lepus improbe, quaeris,
 ad quae confugas ora leonis habes.

49

Vir Celtiberis non tacende gentibus
 nostraeque laus Hispaniae,
 videbis altam, Liciniane, Bilbilin,
 equis et armis nobilem,
 senemque Caium nivibus, et fractis sacrum 5
 Vadaveronem montibus,
 et delicati dulce Boterdi nemus,
 Pomona quod felix amat.
 tepidi natabis lene Congedi vadum
 mollesque Nympharum lacus, 10
 quibus remissum corpus astringes brevi
 Salone, qui ferrum gelat.
 praestabit illic ipsa figendas prope
 Voberca prandenti feras.
 aestus serenos aureo franges Tago 15
 obscurus umbris arborum;
 avidam rigens Derceita placabit sitim
 et Nutha, quae vincit nives.

6 caueae βγ (cf. Housman⁹, 1102) : caueat T : -ea ζ 7 morsus
 Tγ : -um β

49 <de nominibus topographicis *Hisp. v. Thiele* (Glotta III 257 ss.) et *Schulten* (N. Jhb. f. d. kl. Alt. 1913, 463 ss.)> 5 senem
 γ : sterilem β Caium (Ga-) *Vossius* (cf. 4, 55, 2) : catum γ : caluum β
 et fractis *Iunius* : effr- βγ 14 uoberca γL <*Schulten* l. c. 469> : uobisca PQF : Vobesca ζ 17 rigens β : recens γ <cf. v. l. 14, 117, 1> derceita γ (<-ceta G pr. *Thiele et Schulten*>) :
 -cenna β 18 nutha β : nymeam γ <quo indicari videtur Numea (-ia i. e. NVIA) cf. *Numantia*>

at cum December canus et bruma impotens
 Aquilone rauco mugiet, 20
 aprica repetes Tarraconis litora
 tuamque Laletaniam.
 ibi illigatas mollibus dammas plagis
 mactabis et vernas apros
 leporemque forti callidum rumpes equo – 25
 cervos relinques vilico.
 vicina in ipsum silva descendet focum
 infante cinctum sordido;
 vocabitur venator et veniet tibi
 conviva clamatus prope; 30
 lunata nusquam pellis et nusquam toga
 olidaeque vestes murice;
 procul horridus Liburnus et querulus cliens,
 imperia viduarum procul;
 non rumpet altum pallidus somnum reus, 35
 sed mane totum dormies.
 mereatur alius grande et insanum sophos:
 miserere tu feliciū
 veroque frui non superbus gaudio,
 dum Sura laudatur tuus. 40
 non impudenter vita quod relicum est petit,
 cum fama quod satis est habet.

50

Sī tibi Mistyllos cocus, Aemiliane, vocatur,
 dicatur quare non Taratalla mihi?

22 laletaniam γ : lace- β (cf. ad 1, 26, 9) 26 cervos] *apud Gallos leporem in equo venari proceribus* (ἄσοι πλουτῶσιν αὐτῶν καὶ τρυφῶσιν) *moris erat*, cf. *Arrian. Cyn.* 19, 1 28 cinctum ζ :
 -us β γ 37 mereatur (v. TEST.)] mercetur ζ
 50 (T) 2 dicetur ζ

51

Non facit ad saevos cervix, nisi prima, leones.
 quid petis hos dentes, ambitiose lepus?
 scilicet a magnis ad te descendere tauris
 et quae non cernunt frangere colla velint.
 desperanda tibi est ingentis gloria fati:
 non potes hoc tenuis praeda sub hoste mori.

5

52

Commendo tibi, Quintiane, nostros –
 nostros dicere si tamen libellos
 possum, quos recitat tuus poeta –:
 si de servitio gravi queruntur,
 assertor venias satisque praestes,
 et, cum se dominum vocabit ille,
 dicas esse meos manuque missos.
 hoc si terque quaterque clamitaris,
 impones plagiaro pudorem.

5

53

Una est in nostris tua, Fidentine, libellis
 pagina, sed certa domini signata figura,
 quae tua traducit manifesto carmina furto.
 sic interpositus villo contaminat uncto
 urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus,
 sic Arretinae violant crystallina testae,
 sic niger in ripis errat cum forte Caystri,
 inter Ledaeos ridetur corvus olores,

5

51 (T) 2 petis SB¹ : fugis (ex 22, 1?) codd. 4 uelint βγ : -is
 T (fort. ex tauris v. 3), vulg. ante Heraeum 5 fati βγ : facti T

53 (T praeter 4–5) 3 carmina Tβ : crim- γ 4 villo Heimsius : uilis β : uitio γ (utrumque ex vilio ortum?)

sic ubi multisona fervet sacer Atthide lucus,
 improba Cæcropias offendit pica querelas. 10
 indice non opus est nostris nec iudice libris:
 stat contra dicitque tibi tua pagina 'fur es.'

54

Si quid, Fusce, vacas adhuc amari –
 nam sunt hinc tibi, sunt et hinc amici –
 unum, si superest, locum rogamus,
 nec me, quod tibi sim novus, recuses:
 omnes hoc veteres tui fuerunt. 5
 tu tantum inspicere qui novus paratur
 an possit fieri vetus sodalis.

55

Vota tui breviter si vis cognoscere Marci,
 clarum militiae, Fronto, togaeque decus,
 hoc petit, esse sui nec magni ruris arator,
 sordidaque in parvis otia rebus amat. 5
 quisquam picta colit Spartani frigora saxi
 et matutinum portat ineptus have,
 cui licet exuviis nemoris rurisque beato
 ante focum plenas explicuisse plagas
 et piscem tremula salientem ducere saeta
 flavaque de rubro promere mella cado? 10
 pinguis inaequales onerat cui vilica mensas
 et sua non emptus praeparat ova cinis?
 non amet hanc vitam quisquis me non amat, opto,
 vivat et urbanis albus in officiis.

9 attide βγ : alite T

55 3 petit γ : petet β 7 exuviis β : exuti γ beato β : beati
 γ 8 explicuisse β : exposu- γ 14 albus] *vide Stégen*²

56

Continuis vexata madet vindemia nimbis:
non potes, ut cupias, vendere, copo, merum.

57

Qualem, Flacce, velim quaeris nolimve puellam?
nolo nimis facilem difficilemque nimis.
illud quod medium est atque inter utrumque probamus:
nec volo quod cruciat nec volo quod satiat.

58

Milia pro puero centum me mango poposcit:
risi ego, sed Phoebus protinus illa dedit.
hoc dolet et queritur de me mea mentula secum
laudaturque meam Phoebus in invidiam.
sed sestertium donavit mentula Phoebus
bis decies: hoc da tu mihi, pluris emam.

5

59

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum.
inter delicias quid facit ista fames?
redde Lupi nobis tenebrosa balnea Grylli:
tam male cum cenem, cur bene, Flacce, laver?

56 (R)

57 (T) 3 probamus Rβ : -atur γ, *Anth. Lat. SB 269 = Riese*
275 4 satiet ... cruciet *Anth. Lat.*

58 3 de me ... secum γ : dolet hoc ... mecum β

59 (T) 4 laver ζ : laues T : lauor βγ (<ut 3, 60, 1 vocor
perperam βγ 7, 23, 3 precor β)

60

Intres ampla licet torvi, lepus, ora leonis,
 esse tamen vacuo se leo dente putat.
 quod ruet in tergum vel quos procumbet in armos,
 alta iuvenorum vulnera figet ubi?
 quid frustra nemorum dominum regemque fatigas? 5
 non nisi delecta pascitur ille fera.

61

Verona docti sillybos amat vatis,
 Marone felix Mantua est,
 censetur Aponi Livio suo tellus
 Stellaque nec Flacco minus, 5
 Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
 Nasone Paeligni sonant,
 duosque Senecas unicumque Lucanum
 facunda loquitur Corduba,
 gaudent iocosae Canio suo Gades,
 Emerita Deciano meo: 10
 te, Liciniane, gloriabitur nostra
 nec me tacebit Bilbilis.

62

Casta nec antiquis cedens Laevina Sabinis
 et quamvis tetrice tristior ipsa viro
 dum modo Lucrino, modo se permittit Averno,
 et dum Baianis saepe fovetur aquis,
 incidit in flammas: iuvenemque secuta relicto 5
 coniuge Penelope venit, abît Helene.

60 5 nemorum dominum γ : d- n- β
 61 1 sillybos *vel* sittibos (*hoc iam Baehrens, Catull. II, p. 60*)
potius quam syllabas Crusius (RhM 47 (1892), 71 sq.) : syllabas
βγ, edd. 3 aponi β : -no γ : -na ζ 5 plaudit β : gaudet γ (*ex*
glossa ut vid., at cf. v. 9)

62 (T)

63

Ut recitem tibi nostra rogas epigrammata. nolo.
non audire, Celer, sed recitare cupis.

64

Bella es, novimus, et puella, verum est,
et dives, quis enim potest negare?
sed cum te nimium, Fabulla, laudas,
nec dives neque bella nec puella es.

65

Cum dixi ficus, rides quasi barbara verba
et dici ficos, Laetiliane, iubes.
dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,
dicemus ficos, Laetiliane, tuos.

66

Erras, meorum fur avare librorum,
fieri poetam posse qui putas tanti,
scriptura quanti constet et tomus vilis:
non sex paratur aut decem sophos nummis.
secreta quaere carmina et rudes curas
quas novit unus scrinioque signatas
custodit ipse virginis pater chartae,
quae trita duro non inhorruit mento.
mutare dominum non potest liber notus.

5

63 (R) 2 recitare] *utrum sc. tua an sc. pro tuis incertum*

64 (T) 3 cum Tγ : dum β

65 (R) 1–4 *inter ficus et ficos variant codd. et testimonia*
2 et 4 *laetiliane Charis. GLK I, 96 : idem vel caecil- βγ : caecil- R,*
Prisc. GLK II, 261, edd. praeter Heraeum (qui caecil- errore in v. 4)
3 *dicemus etiam Charis. et Prisc. : dicamus Probus GLK IV, 21*
4 *dicemus etiam Prisc. et Probus : dicamus Charis.*

66 2 tanto *Gronovius* 3 constet β : -stat γ 8 *vide Clarke*